

John Benjamins Publishing Company

This is a contribution from Dutch Journal of Applied Linguistics 7:1
© 2018. John Benjamins Publishing Company

This electronic file may not be altered in any way.

The author(s) of this article is/are permitted to use this PDF file to generate printed copies to be used by way of offprints, for their personal use only.

Permission is granted by the publishers to post this file on a closed server which is accessible only to members (students and faculty) of the author's/s' institute. It is not permitted to post this PDF on the internet, or to share it on sites such as Mendeley, ResearchGate, Academia.edu.

Please see our rights policy on <https://benjamins.com/content/customers/rights>

For any other use of this material prior written permission should be obtained from the publishers or through the Copyright Clearance Center (for USA: www.copyright.com).

Please contact rights@benjamins.nl or consult our website: www.benjamins.com

Het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden ‘zetten’ en ‘leggen’ door Franstalige leerders van het Nederlands

Pauline Heyvaert
Université de Liege

This research presents the results of a quantitative and qualitative analysis of the use of the Dutch placement verbs *zetten* (‘put’) and *leggen* (‘lay’) by French-speaking learners of Dutch. The experiment consisted of a productive task. The results confirm that the use of Dutch placement verbs is problematic for French-speaking learners, but they also reveal some important tendencies. First, our analysis demonstrates that French-speaking learners tend to underuse these verbs, which can be explained by the fact that placement events in French are often described by means of a neutral verb such as ‘*mettre*’ (‘put’) as opposed to the more specific verbs in Dutch. Secondly, the learners occasionally also tend to overuse the placement verbs in contexts where such verbs are not allowed, an observation which is seemingly paradoxical to the first one. Thirdly, learners also tend to confuse ‘*zetten*’ with ‘*leggen*’ and vice versa.

Keywords: second language acquisition, placement verbs, placement events, Dutch, French-speaking learners

1. Inleiding

Cross-linguïstisch onderzoek naar semantische categorisatie heeft aangetoond dat talen verschillen in de manier waarop zij de wereld partitioneren (Langacker, 1987; Talmy, 2000; Choi & Bowerman, 1991; 2003; Bowerman, 1996; etc.), zoals dit onder andere gebeurt bij de categorisatie van gebeurtenissen, d.i. de taalkundige codering van dagelijkse gebeurtenissen. Het type gebeurtenis waar in dit onderzoek verder op wordt ingegaan zijn plaatsingsgebeurtenissen. Een plaatsingsgebeurtenis kan gedefinieerd worden als een situatie waarin een agens verantwoordelijk is

voor de plaatsing van een object naar een bepaalde locatie, zoals in *Peter zet het bord op tafel*. Met dit artikel, dat een kleinschalig en exploratief onderzoek naar voren zal brengen, willen we verder bijdragen aan het onderzoek naar het gebruik van plaatsingswerkwoorden in het kader van vreemdetaalverwerving. De doelstelling van deze studie is om – via een kwantitatieve en kwalitatieve analyse – onderzoek te doen naar de leerproblemen die Franstalige leerders van het Nederlands ervaren bij het coderen van plaatsingsgebeurtenissen in de doeltaal. Onze data is gebaseerd op een experiment waar drie deelnemersgroepen aan hebben deelgenomen: Franstalige moedertaalsprekers, Nederlandstalige moedertaalsprekers (controlegroepen) en Franstalige leerders van het Nederlands (doelgroep).

Bij dit onderzoek gaan we ook in op aantal onderzoeksvragen: beheersen Franstalige leerders van het Nederlands het gebruik van de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen*? Maken zij daadwerkelijk gebruik van deze werkwoorden in een gegeven context of proberen zij aan de hand van alternatieven de dynamische locatie van entiteiten in de ruimte te coderen? Indien de leerders gebruik maken van de plaatsingswerkwoorden, doen ze dit dan op een correcte manier? Wat zijn de oorzaken van eventuele foutieve gebruikswijzen van de plaatsingswerkwoorden?

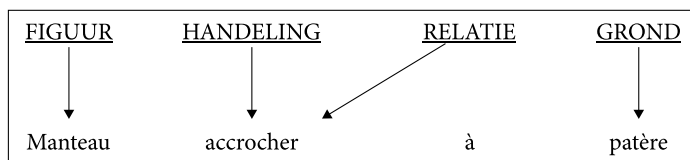
Dit artikel is als volgt gestructureerd. In de volgende sectie wordt ten eerste de algemene typologische achtergrond voorgesteld, gevolgd door een kort overzicht van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden. Vervolgens stellen we onze hypothesen (Sectie 3) en onze methodologie (Sectie 4) voor. Sectie 5 geeft een overzicht van onze resultaten die tenslotte in Sectie 6 besproken zullen worden.

2. Plaatsingswerkwoorden en vreemdetaalverwerving

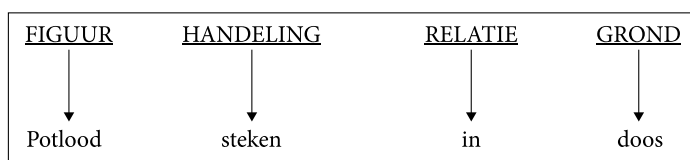
2.1 Typologische achtergrond

Ruimte is een universeel cognitief domain waarvan de taalkundige verwezenlijking een grote variatie vertoont doorheen talen (bv. Talmy, 2000; Levinson, 2003; Ameka & Levinson, 2007). Een van de meest invloedrijke taxonomieën die deze variatie toelicht, is Talmy's typologische onderscheiding tussen *verb-framed* en *satellite-framed* talen. Kenmerkend voor *verb-framed* talen, zoals het Frans (zie Figuur 1) is dat de richting van de beweging (*path*) uitgedrukt wordt door het hoofdwerkwoord, terwijl de manier van bewegen (*manner of motion*) optioneel uitgedrukt kan worden door een ander zinsdeel. In *satellite-framed* talen wordt de manier van bewegen door het hoofdwerkwoord uitgedrukt en de richting van de beweging wordt door een satelliet uitgedrukt, zoals bijvoorbeeld in preposities,

prefixen, adverbiale partikels, enzovoort, zoals dit het geval is voor het Nederlands (zie Figuur 2).

Figuur 1. Schema plaatsingsverschijnsel in het Frans (verb-framed): “Accrocher le manteau à la patère” (NL: “De jas aan het haakje hangen”)

Figuur 2. Schema plaatsingsverschijnsel in het Nederlands (satellite-framed): “Het potlood in de doos steken”

De typologische verschillen tussen *verb-framed* en *satellite-framed* talen werden voorheen reeds bevestigd (maar ook genuanceerd) door cross-linguistische onderzoekswerken die in het bijzonder de aandacht vestigden op het coderen van bewegings- en positiegebeurtenissen (Hickmann & Hendricks, 2006; Hickmann, 2007; Lemmens & Slobin, 2008; Gullberg, 2009; Hellerstedt, 2013, etc.). Toegepast op het domein van dynamische locatie resulteren de typologische verschillen tussen *verb-framed* en *satellite-framed* talen in het gebruik van specifieke plaatsingswerkwoorden voor *satellite-framed* talen, meer bepaald de werkwoorden *zetten*, *leggen*, *stoppen*, *steken* en *doen* in het Nederlands. Wat *verb-framed* talen betreft, wordt er dan eerder gebruik gemaakt van algemenere, minder gespecificeerde werkwoorden zoals het Franse plaatsingswerkwoord *mettre* in *il met la tasse sur la table*.

In het kader van vreemdtaalverwerving vormen de bovenvermelde typologische verschillen vaak een obstakel voor leerders, en dit vooral in het geval van leerders van een *satellite-framed* taal die een *verb-framed* taal achtergrond hebben (bv. Lemmens, 2002; Lemmens & Perrez, 2010; Gullberg, 2011, etc.). Van een *verb-framed* naar een *satellite-framed* taal overgaan betekent namelijk dat leerders van een brede semantische categorie in de moedertaal moeten overgaan naar meerdere specifieke categorieën in de doeltaal. Met het oog op het verwerven van plaatsingswerkwoorden betekent dit alles dus voor Franstalige leerders van het Nederlands dat zij (i) gewend moeten raken aan het gebruik van specifieke werkwoorden in plaats van het algemene en frequent gebruikte *mettre*, (ii) moeten

begrijpen welk plaatsingswerkwoord in een gegeven context gebruikt moet worden, en (iii) met de metaforische extensies van plaatsingswerkwoorden moeten leren omgaan.

Lemmens (2002) gaat in zijn onderzoek verder in op de (problematische) overgang van het gebruik van de Nederlandse positiewerkwoorden en plaatst dit op verschillende niveaus die eveneens overgebracht kunnen worden op het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden. Een eerste niveau is dat van codeerverplichting, d.i. het feit dat men in het Nederlands verplicht gebruik moet maken van de plaatsingswerkwoorden om de dynamische locatie van entiteiten in de ruimte te coderen. Door het ruime semasiologische bereik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden komen we dan terecht bij het tweede niveau: codeerkeuze. Indien leerders van het Nederlands weten dat ze verplicht gebruik moeten maken van de specifieke plaatsingswerkwoorden, betekent dit nog niet dat ze weten welk werkwoord precies gebruik moet worden. Een gebrek aan kennis van het semasiologische bereik van de plaatsingswerkwoorden kan immers leiden tot problemen in het kiezen van het correcte werkwoord.

Er werd voorheen reeds onderzoek gedaan naar het verwerven van plaatsingswerkwoorden in verschillende talen alsook de problemen die hiermee gepaard kunnen gaan. Zo hebben Gullberg en Narasimhan (2010) bijvoorbeeld het gebruik van de plaatsingswerkwoorden in het Nederlands door kinderen geanalyseerd. Hun resultaten toonden aan dat kinderen neigen naar een overgebruik van het plaatsingswerkwoord *leggen* en een ondergebruik van *zetten*. Chenu en Jisa (2006a; 2006b) hebben dan weer naar het gebruik van de Franse plaatsingswerkwoorden gekeken met als hypothese dat het algemene werkwoord *mettre*, alsook het syntactisch kader van dit werkwoord, een voordeel vormen voor het verweringsproces van andere plaatsingswerkwoorden – een hypothese die tegengesproken werd door hun resultaten. Anderen hebben dan weer de aandacht gevestigd op het gebruik van plaatsingswerkwoorden in het kader van vreemdetaalverwerking. Gullberg (2009) analyseert de manier waarop Engelstalige leerders van het Nederlands overgaan van een moedertaal met een algemeen systeem naar een doeltaal met een specifiek en complexer systeem, met als conclusie dat de overgang van een algemener systeem naar een specifiek systeem problematisch blijkt te zijn voor de Engelstaligen. In 2014 verschijnt een artikel¹ van Alferink en Gullberg die onderzoek doen naar het gebruik van plaatsingswerkwoorden door twee-

1. De huidige studie sluit nauw aan bij het artikel van Alferink en Gullberg (2014) wat doelstelling en methodologie betreft, al is de doelgroep voor beide studies wel verschillend. Bij het bespreken van de resultaten van ons onderzoek zullen we dan ook regelmatig verwijzen naar de resultaten uit Alferink en Gullberg met het oog op een mogelijke vergelijking tussen de twee studies.

taligen Nederlands – Frans. In dit onderzoek komen interessante resultaten naar voren wat het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden betreft wanneer men een vergelijking maakt tussen Nederlandse moedertaalsprekers, enerzijds, en tweetalige sprekers, anderzijds. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt immers dat moedertaalsprekers van het Nederlands hun keuze tussen de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* baseren op de verticaliteit of horizontaliteit van het object in kwestie,² terwijl de tweetalige deelnemers dit onderscheid niet lijken te maken. Cadierno, Ibarretxe-Antuñano en Hijazo-Gascón (2016) kijken naar het gebruik van plaatsingswerkwoorden bij Deenstalige leerders van het Spaans en vice versa. Zij stellen eveneens vast dat de overgang van een taal met een complex systeem naar een taal met een algemener systeem en vice versa problematisch is voor leerders van een tweede taal. Het doel van dit artikel is om een exploratieve studie voor te stellen dat verder wil bijdragen aan het onderzoek omtrent het gebruik van plaatsingswerkwoorden in het kader van vreemdetaalverwerving door na te gaan op welke wijzen deze werkwoorden een obstakel vormen voor Franstalige leerders van het Nederlands. Onderzoek naar het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden door deze leerders blijft immers schaars.

2.2 Kort overzicht van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden

Voordat we overgaan naar de methodologie en de resultaten die gepaard gaan met dit onderzoek, is het belangrijk een kort overzicht³ te geven van de voornaamste Nederlandse plaatsingswerkwoorden, namelijk *zetten* en *leggen*. In het kader van dit onderzoek werd er naar het locationele gebruik van de plaatsingswerkwoorden gekeken en werd het metaforische gebruik van deze werkwoorden opzij gelaten. Het onderzoek van Lemmens (2006a; 2006b) dient als basis voor de beschrijving van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden.

Binnen het locationele gebruik van *zetten* is het belangrijkste schematische beeld dat van een object dat op zijn basis of sta-vlak rust. De horizontaliteit of verticaliteit van het object in kwestie speelt bij *zetten* (bijna) geen rol: zodra een object op zijn basis rust, wordt de meest waarschijnlijke kandidaat voor de codering van de plaatsing het werkwoord *zetten*. Dit verklaart bijvoorbeeld het gebruik van *zetten* in zinnen zoals *zet het bord op tafel* of *ik heb de auto in de garage*

2. Horizontaliteit en verticaliteit spelen een rol wat de keuze van plaatsingswerkwoorden in het Nederlands betreft. Hier komen we verder in het artikel dan ook op gedetailleerde manier op terug (zie Sectie 2.2).

3. We kunnen het ons hier niet veroorloven om een volledig overzicht te geven van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden. Voor een volledig en gedetailleerd overzicht van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden verwijzen wij hier naar het werk van Lemmens (2006a; 2006b).

gezet. Dit kan verduidelijkt worden aan de hand van *cognitive processing* (Lemmens, 2006a) of cognitieve verwerking: de conceptualisatie van een basis zou een mentaal proces aan de gang zetten waarbij er sprake is van mentale verticaliteit. Via deze verwerking wordt er dus gebruik gemaakt van het plaatsingswerkwoord *zetten* in situaties waarbij er geen sprake is van verticaliteit. Dit proces verklaart bijvoorbeeld ook het gebruik van *zetten* in *ik zet dit oortje even terug vast aan het kopje*.

Verticaliteit speelt bij *zetten* pas een rol in situaties waar het object niet over een basis of sta-vlak beschikt en waarbij de verticaliteit van het object dus de enige manier is om de verschillende posities van het object te differentiëren. Het plaatsen van een boek is een goed voorbeeld om dit te illustreren:

- (a) *Zet het boek in de kast.*
- (b) *Leg het boek in de kast.*

Tussen (a) en (b) stellen we een maximale tegenstelling vast wat de spatiale oriëntatie van het object betreft. In geval van het gebruik van *zetten* duidt het gebruikte werkwoord aan dat het boek in verticale positie staat. *Leggen*, aan de andere kant, geeft aan dat het boek zich in horizontale positie bevindt.

Horizontaliteit speelt een grotere rol bij het gebruik van *leggen* dan verticaliteit bij *zetten*. Deze horizontaliteit kan zich op verschillende manieren manifesteren, waarvan de volgende twee categorieën de belangrijkste zijn, namelijk *line-types* en *sheet-types*. *Line-types* zijn bijvoorbeeld objecten zoals staven of stokken, touwen, linten, maar ook wegen, bruggen en rivieren. De *sheet-types* categorie bevat objecten zoals bladen papier, maar ook stoffen (water, rijst, zand, enz.) en weefsels (kleren, handdoeken, servetten, enz.), omdat deze elementen op natuurlijke wijze een horizontale extensie aannemen vanwege de zwaartekracht: “if an entity lacks the quality to support a vertically elevated position, such as is the case with non-rigid objects (e.g. blankets, paper, etc.), liquids and substances, gravitational forces will automatically pull them towards a horizontal extension” (Lemmens, 2002, p. 12). Dit aspect verklaart bijvoorbeeld het verschil tussen:

- (c) *Zet het zout op tafel*, en
- (d) *Leg het zout op tafel*.

In (c) wordt er namelijk verwezen naar het zoutpotje dat het zout bevat – en op zijn basis rust – en niet naar het zout als substantie. In (d) wordt er echter wel naar het zout als substantie verwezen, als aangeduid door het gebruik van *leggen*. Opvallend is dat het Nederlands eveneens gebruik maakt van *leggen* voor de codering van plaatsingen van symmetrische objecten (een bal, een kubus, enz.). Bij dit soort objecten is er geen sprake van een dimensioneel verschil, noch op de verti-

cale as, noch op de horizontale as. Kortom: objecten met een gebrek aan dimensionele saillantie.

Naast *zetten* en *leggen* kent het Nederlands ook nog drie andere plaatsingswerkwoorden: *stoppen*, *steken* en *doen* (Lemmens, 2006a; 2006b). In dit onderzoek werd er echter niet gekeken naar het gebruik van deze drie werkwoorden en dit om verschillende redenen. Ten eerste is de gebruiksfrequentie van de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* hoger dan die van *stoppen*, *steken* en *doen*. Bijgevolg gaan we er vanuit dat er een grotere kans is dat de leerders *zetten* en *leggen* beter kennen en beheersen dan de andere drie plaatsingswerkwoorden. Daarnaast zijn de semantische verschillen tussen *stoppen*, *steken* en *doen* te subtiel. Hierdoor verwachten we dan ook niet dat leerders deze semantische verschillen goed genoeg kennen. Een volgende reden voor het uitsluiten van deze werkwoorden is dat *stoppen* en *steken* regionale verschillen vertonen. *Stoppen* komt namelijk vaker voor in Nederland, terwijl *steken* typisch voor Vlaanderen is (Lemmens, 2006a). Aangezien de deelnemers van dit onderzoek afkomstig waren uit verschillende regio's, werd er besloten geen rekening te houden met deze werkwoorden om ervoor te zorgen dat de regionale variatie geen invloed zou hebben op onze resultaten. Ten laatste werd er ook voor gekozen om *doen* niet bij dit onderzoek te rekenen omwille van de brede waaier gebruiksmogelijkheden die bij dit werkwoord horen, d.i. *doen* wordt niet enkel binnen de dynamische locatie van entiteiten gebruikt, maar kan ook in heel wat andere contexten voorkomen.

3. Hypotheses

Zoals reeds vermeld in de inleiding, namen drie deelnemersgroepen deel aan ons experiment. Voor elke deelnemersgroep werden er hypothesen opgesteld die we aan de hand van dit onderzoek willen verifiëren:

1. Nederlandstalige moedertaalsprekers zullen in de meeste gevallen gebruik maken van de specifieke plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen*, en zullen geen of zeer weinig gebruik maken van algemenere werkwoorden zoals *plaatsen*.
2. Franstalige moedertaalsprekers zullen in hun beschrijvingen het vaakst opteren voor het algemene Franse plaatsingswerkwoord *mettre*. Deze hypothese is gebaseerd op voorgaand onderzoek (Chenu & Jisa, 2006a; 2006b) waarin werd aangetoond dat *mettre* het meest frequente plaatsingswerkwoord is bij Franstaligen.

3. a. Franstalige leerders van het Nederlands zullen, *per default*, eerder gebruik maken van een algemener Nederlands plaatsingswerkwoord, zoals *plaatsen*, in plaats van de specifieke werkwoorden *zetten* en *leggen*.
- b. In geval van foutief gebruik, zal er na analyse van de resultaten ofwel sprake zijn van overgebruik, ofwel van ondergebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden.⁴

4. Methodologie

4.1 Deelnemers

In totaal namen 26 personen deel aan dit exploratief onderzoek. Deze deelnemers werden in drie verschillende deelnemersgroepen onderverdeeld: (i) Franstalige moedertaalsprekers ($N=7$), (ii) Nederlandstalige moedertaalsprekers ($N=9$) en (iii) Franstalige leerders van het Nederlands ($N=10$).⁵ De Franstalige moedertaalsprekers en de Nederlandstalige moedertaalsprekers dienden als controlegroepen. De doelgroep van ons onderzoek zijn de Franstalige leerders van het Nederlands. Voordat elke deelnemer aan het experiment begon, werd hen gevraagd een vragenlijst in te vullen die betrekking had tot hun achtergrond, zowel op algemeen vlak (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en geboorteplaats) als wat hun talenkennis betreft. Aan de hand van deze vragenlijst werd het voor ons mogelijk om een inzicht te krijgen in de taalvaardigheid van de Franstalige leerders van het Nederlands om zo na te kunnen gaan in hoeverre deze doelgroep homogeen was wat hun kennis van de doeltaal betreft. Alle deelnemers uit onze doelgroep waren masterstudenten (eerste en tweede jaar) Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Luik. Er werd hen ten eerste gevraagd hoelang zij al lessen Nederlands hebben (alle onderwijsniveaus inbegrepen). De antwoorden op deze vraag varieerden van 8 jaar les Nederlands tot 19 jaar les (gemiddelde: 12,6 jaar).

4. Het uitgangspunt voor deze hypothese is het onderzoek naar de Nederlandse positiewerkwoorden *staan*, *liggen* en *zitten* van Lemmens en Perrez (2010; 2012). In hun onderzoek uit 2010 stelden zij vast dat Franstalige leerders van het Nederlands – onder invloed van hun moedertaal – neigden naar het ondergebruik van de Nederlandse positiewerkwoorden. Interessant genoeg bleek uit de resultaten van hun tweede onderzoek (2012) dat Franstalige leerders – en dit vooral bij leerders met een hoge taalvaardigheid – ook gevallen van overgebruik van de Nederlandse positiewerkwoorden produceerden. Op basis hiervan werd voor de Nederlandse plaatsingswerkwoorden – de causatieve equivalenten van de positiewerkwoorden – onze hypothese 3b geformuleerd.

5. Vanaf hier zullen we naar elke groep respectievelijk verwijzen met (i) FrL1, (ii) DuL1 en (iii) DuL2.

Daarnaast werd hen ook gevraagd of zij enige tijd in een Nederlandstalig gebied gewoond hadden en, zo ja, hoelang. Voor zes deelnemers op tien was dit het geval en dit in het kader van een Erasmus-verblijf in Vlaanderen of Nederland van 1 à 5 maanden voor vijf deelnemers of een uitwisseling met een Vlaamse school van 1 jaar voor de zesde deelnemer. De overige vier deelnemers duiden aan dat zij nooit in een Nederlandstalig gebied gewoond hadden.

Voor het experiment begon, ondertekende elke deelnemer ook een toestemmingsformulier waarmee zij/hij toestemming gaf om de opnames van het experiment te gebruiken in het kader van dit onderzoek.

4.2 Experimentele setup

Om na te gaan op welke wijze Franstalige leerders van het Nederlands de Nederlandse plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* gebruiken, werd er een productieve taak opgesteld die als volgt ging. De deelnemers kregen videofragmenten te zien waarin plaatsingen werden uitgevoerd. Elk experiment werd individueel afgelegd, wat betekent dat er iedere keer slechts één deelnemer in de ruimte waar het experiment plaatsvond zat. De enige andere persoon die zich in het lokaal bevond, was de onderzoeker. Voordat de productieve taak begon, kreeg elke deelnemer een takenblad waarop geschreven stond wat zij of hij moest doen. Bij dit takenblad kregen ze eveneens een checklist met de objecten die zij te zien zouden krijgen in de videofragmenten. Deze checklist diende als geheugensteun zodat er minder kans was dat de deelnemers bepaalde fragmenten zouden vergeten te beschrijven. De deelnemers kregen enkele seconden om de opdracht te lezen en eventuele vragen te stellen indien er iets niet duidelijk was. Er werd niet op voorhand vermeld waar het experiment over ging. De deelnemers wisten dus niet dat de focus van het onderzoek bij het gebruik van de plaatsingswerkwoorden lag. Zodra alles duidelijk was, begon de productieve taak.

Elke deelnemer kreeg vijf videofragmenten te zien. Elk videofragment bevatte vier plaatsingen. In totaal moest elke deelnemer dus twintig handelingen beschrijven. Elk videofragment bestond uit drie handelingen die aan de hand van *zetten* of *leggen* gecodeerd moesten worden en één handeling die niet met een van deze twee werkwoorden gecodeerd moest worden.⁶ Zo bestond een videofragment bijvoorbeeld uit de volgende handelingen:

Handeling 1: een blad papier op tafel *leggen*

Handeling 2: een fles op tafel *zetten*

6. Deze handelingen werden aan het experiment toegevoegd om ervoor te zorgen dat de deelnemers niet meteen doorkregen dat het experiment rond de plaatsingswerkwoorden draaide.

Handeling 3: een appelsien uit een doos *halen*

Handeling 4: een bord op tafel *zetten*

Zodra de deelnemers vier handelingen bekeken en beschreven hadden, gingen ze over naar het volgende videofragment. Het gehele experiment werd opgenomen met een camera. Zowel beeld als geluid werden vastgelegd. De FrL1 legden het experiment in het Frans af. De DuL1 en DuL2 deden dit in het Nederlands.

4.3 Codering van de gegevens

Bij de codering van de gegevens van de productieve taak werd er enkel rekening gehouden met de eerste complete beschrijving van de plaatsing in kwestie, d.w.z. de eerste beschrijving waarin de figuur (het object), het plaatsingswerkwoord en – in vele gevallen – de grond werden vermeld, zoals geïllustreerd door de onderstreepte delen in de volgende voorbeelden:

- (a) NL: Ja, die zet die appel in, euh, ja, hoe noem je dat eigenlijk ... ja, een kom ... ja, die zet die appel in een kom. (DuL2 – ID005 – 1.3)
FR: *Oui, euh, il met cette pomme dans, euh, oui, comment est-ce qu'on appelle ça en fait ... oui, un bol ... oui, il met cette pomme dans un bol.*
- (b) FR: Le premier c'est un homme qui tient une boîte, qui traverse un couloir et qui la dépose devant une porte. (FrL1 – ID013 – 1.1)
NL: *De eerste, dat is een man die een doos vasthoudt, die door een gang loopt en die die voor de deur zet.*

Dit wil zeggen dat gedetailleerde beschrijvingen over het geplaatste object of over het decor, stopwoorden zoals *euh, ja*, enzovoort en beschrijvingen over andere handelingen – zoals in voorbeeld (b): 'le premier c'est un homme qui tient une boîte, qui traverse un couloir' – niet worden meegerekend. Zulke beschrijvingen zouden echter normaal gezien niet vaak moeten voorkomen. Aangezien er aan de proefpersonen werd gevraagd te beschrijven wat de persoon in het videofragment deed, wordt er verondersteld dat de deelnemers zich eerder op de handeling zullen concentreren dan op bijvoorbeeld het decor waarin de handeling plaatsvindt.

De resultaten van de beschrijvingen van de DuL1 en de DuL2 werden door de onderzoeker zelf getranscribeerd. De resultaten van de FrL1 werden door een Franstalige spreker getranscribeerd. Deze spreker heeft zelf niet deelgenomen aan het onderzoek.

Alle beschrijvingen werden in een Excel spreadsheet geïmporteerd en verder uitgewerkt voor een aantal variabelen, die hieronder worden opgenoemd:

- Verwacht werkwoord: de infinitief van het werkwoord dat voor elke handeling verwacht werd
- Transcriptie: de eerste complete beschrijving van de plaatsing in kwestie
- Werkwoord: de infinitief van het werkwoord dat door de proefpersoon gebruikt werd in haar/zijn beschrijving
- Type werkwoord: het type werkwoord dat door de proefpersoon gebruikt werd. Hierbij werd er een onderscheid gemaakt tussen vier types: (i) plaatsingswerkwoord, (ii) algemeen werkwoord, (iii) positiewerkwoord⁷ en (iv) ander werkwoord
- Verkeerd gebruik: aanduiding van het foute (=1) of correcte (=0) gebruik van de plaatsingswerkwoorden⁸

5. Resultaten

5.1 Franstalige moedertaalsprekers

Er werden in totaal 140 beschrijvingen gecodeerd voor de FrL1. Voor deze groep was onze hypothese dat zij bij het beschrijven van plaatsingen het vaakst zouden opteren voor het algemene werkwoord *mettre*. Onze resultaten vertonen echter een andere tendens. In tegenstelling tot onze verwachtingen, werd er door deze groep niet het vaakst gebruik gemaakt van het algemene werkwoord *mettre*, maar wel van de algemene werkwoorden *déposer* en *poser*, alsook van andere Franse plaatsingswerkwoorden, zoals *ranger*, *laisser tomber*, *(dé)placer*, enzovoort. De resultaten worden in figuur 3 weergegeven.

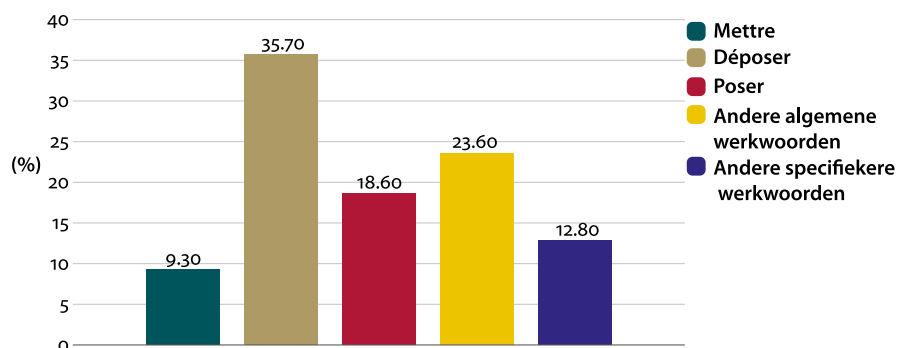
Op een totaal van 140 beschrijvingen werd er slechts 13 keer gebruik gemaakt van *mettre* (9.3%). *Déposer* kwam 50 keer voor (35.7%) en *poser* 26 keer (18.6%). Er werd eveneens meer gebruik gemaakt van specifiekere Franse plaatsingswerkwoorden⁹ (12.8%), alsook van andere algemenere werkwoorden (23.6%) dan

7. Dit wil zeggen wanneer de deelnemers gebruik maakten van de positiewerkwoorden *staan*, *zitten* of *liggen* voor het beschrijven van de fragmenten in plaats van plaatsingswerkwoorden.

8. Zodra er geen gebruik werd gemaakt van *zetten* of *leggen* in beschrijvingen waar dit verwacht werd – met andere woorden: zodra de variabel “verwacht werkwoord” niet overeenkwam met de variabel “werkwoord”, werd de uiting als ‘fout’ gerekend. Deze keuze werd om ‘praktische’ redenen bewust door de onderzoeker gemaakt voor de kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de resultaten.

9. Voorbeelden uit onze data van specifiekere Franse plaatsingswerkwoorden zijn *renverser*, *émerger*, *enfiler*, enz.

mettre.¹⁰ Deze resultaten tonen dus aan dat onze hypothese betreffende de Fransstalige moedertaalsprekers tegengesproken wordt en dat deze sprekers niet altijd het vaakst opteren voor het werkwoord *mettre*.

Figuur 3. Gebruik van Franse plaatsingswerkwoorden door FrL1 (op een totaal van 140 beschrijvingen)

Deze resultaten zijn interessant wanneer we deze in verband brengen met de resultaten van Alferink en Gullberg (2014, p. 29). In deze studie stelden de onderzoekers namelijk vast dat de Franstalige moedertaalsprekers het vaakst opteerden voor het werkwoord *poser* – een werkwoord dat in ons onderzoek eveneens vaak voorkwam –, maar de moedertaalsprekers in Alferink en Gullberg kozen eveneens vaak voor het werkwoord *mettre* voor het coderen van plaatsingsgebeurtenis – een resultaat dat niet in overeenstemming komt met onze resultaten.

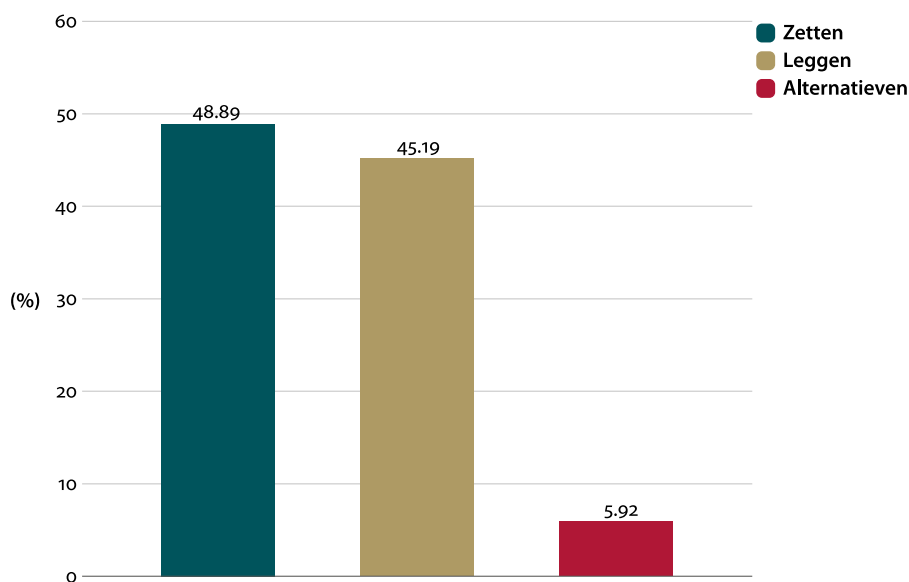
Naar aanleiding van deze resultaten kunnen we ons dus het volgende afvragen: waarom werd er niet vaker gebruik gemaakt van *mettre* – zoals verwacht werd – maar eerder van *poser* en *déposer*? Wat is het verschil tussen deze Franse plaatsingswerkwoorden? Een mogelijke verklaring die wij hier naar voren willen brengen is dat het gebruik van *déposer* en *poser* niet bepaald wordt door de configuratie van het object (*figure*), maar wel door de configuratie van de oppervlakte (*ground*). Hiermee bedoelen we dat Franstalige moedertaalsprekers overschakelen van het gebruik van het zeer algemene werkwoord *mettre* naar het gebruik van *déposer* en *poser* zodra de horizontale configuratie van de oppervlakte prominent aanwezig wordt, d.i. wanneer objecten op horizontale oppervlaktes worden geplaatst zoals tafels, stoelen, de grond, enzovoort.

10. Voorbeelden uit onze data van algemenere Franse plaatsingswerkwoorden zijn *déplacer*, *placer*, enz.

5.2 Nederlandstalige moedertaalsprekers

De Nederlandstalige moedertaalsprekers produceerden in totaal 180 beschrijvingen. 45 van deze beschrijvingen zijn de beschrijvingen die bij de fragmenten horen die er aan het experiment werden toegevoegd om ervoor te zorgen dat de deelnemers niet meteen doorkregen waar het onderzoek over ging (zie 3.2). Voor de besprekingen van de resultaten van de DuL1 zal er vanaf hier dus niet meer rekening worden gehouden met deze 45 handelingen.

Over het algemeen zijn de resultaten voor deze deelnemersgroep in overeenstemming met onze verwachtingen, d.i. de Nederlandstalige moedertaalsprekers opteerden het vaakst voor de werkwoorden *zetten* en *leggen* tijdens het beschrijven van plaatsingen. De volgende figuur vat de resultaten van de DuL1 samen die hieronder verder besproken worden.

Figuur 4. Gebruik van Nederlandse plaatsingswerkwoorden door DuL1 (op een totaal van 135 beschrijvingen)

Zoals aangetoond wordt in Figuur 4 werd er door de DuL1 over het algemeen geopteerd voor het gebruik van *zetten* (48.89%) en *leggen* (45.19%) voor het coderen van de dynamische locatie van entiteiten in de ruimte. In alle gevallen ging het om correcte coderingen van de handelingen in de videofragmenten.

In een zeer klein aantal gevallen kozen de proefpersonen er toch voor om de plaatsing aan de hand van wat wij 'alternatieven' (5.92%) noemen te coderen. Dit wil zeggen dat deze proefpersonen voor een klein aantal plaatsingen andere

werkwoorden dan *zetten* en *leggen* gebruikten, namelijk *wegstoppen*, *verplaatsen*, *opbergen*, *afdekken* en *trekken over*. Niettemin wordt het gebruik van deze alternatieven – gezien het lage percentage – niet als significant beschouwd in dit onderzoek.

Ook deze resultaten kunnen in zekere mate in verband worden gebracht met het onderzoek van Alferink en Gullberg (2014), waar de Nederlandstalige moedertaalsprekers ook opteerden voor het gebruik van *zetten* en *leggen* voor het coderen van plaatsingen. Alferink en Gullberg merken echter een bijkomend resultaat op dat niet in onze resultaten terug te vinden is, namelijk het gebruik van *plaatsen* door Nederlandstalige moedertaalsprekers en dit zowel in gevallen waarbij de objecten horizontaal als verticaal geplaatst worden. Opvallend is dat dit werkwoord in ons onderzoek in geen enkel geval gebruikt werd door de DuL1.

5.3 Franstalige leerders van het Nederlands

Voor de Franstalige leerders van het Nederlands werden er in totaal 198 beschrijvingen gecodeerd.¹¹ Over het algemeen kunnen we vaststellen dat de DuL2 vaker gebruik maakten van de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* dan aanvankelijk verwacht werd, maar een grondigere analyse van deze resultaten toont niettemin aan dat het gebruik van deze werkwoorden toch problematisch blijkt voor de leerders. De kwalitatieve analyse van het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden door Franstalige leerders brengen de volgende drie vaststellingen in beeld.

Bevinding 1. Overgebruik van *zetten* en *leggen*

Deze eerste bevinding is te wijten aan de kwalitatieve analyse van de werkwoorden die gebruikt werden voor de plaatsingen waarbij er geen gebruik moest worden gemaakt van *zetten* of *leggen*. In totaal waren er voor de DuL2 50 plaatsingen die niet aan de hand van *zetten* en *leggen* gecodeerd moesten worden. In 11 gevallen op 50 werd dit wel gedaan, zoals in de volgende voorbeelden:

- (c) De man, euh ... Hij **zet* zijn hand in zijn broekzak. (DuL1 – ID001 – 2.1)
- (d) Die vrouw **zet* een foto op de muur. (DuL2 – ID008 – 4.1)
- (e) Hij **legt* zijn hand in zijn, euh, zijn broekzak. (DuL2 – ID002 – 2.1)

11. In totaal namen tien Franstalige leerders deel aan het experiment en elke deelnemer moest 20 handelingen beschrijven. Dit betekent dat er in totaal 200 beschrijvingen gecodeerd hadden moeten zijn. Een deelnemer (ID002) slaagde er echter niet in om twee van de 20 plaatsingen te beschrijven, waardoor er dus in totaal 198 en niet 200 beschrijvingen gecodeerd werden voor deze groep.

Een verdere analyse van deze gegevens toont aan dat de leerders meer de neiging hadden om een overgebruik van *zetten* te produceren (9 gevallen op 11) dan van *leggen* (2 op 11).

Zoals vermeld in het onderzoek van Van Bergen en Flecken (2017) werd er in een aantal voorafgaande studies vaak een overgebruik van het werkwoord *leggen* vastgesteld (bv. Alferink & Gullberg, 2014; Narasimhan & Gullberg, 2011; Berthele, 2012). Van Bergen en Flecken verklaren dit fenomeen door het feit dat *leggen*, in principe, gebruikt zou kunnen worden voor het coderen van alle objecttypes in plaatsingsgebeurtenissen, waardoor *leggen* een “geschikte” kandidaat zou kunnen zijn voor overgebruik. De resultaten van ons onderzoek tonen echter een andere tendens, namelijk een (klein) overgebruik van *zetten*. Een mogelijke verklaring hiervoor komt verder in het artikel (Sectie 5.4) wanneer we het gebruik van *zetten* en *leggen* tussen de DuL1 en DuL2 vergelijken.

Bevinding 2. Ondergebruik van *zetten* en *leggen*¹²

Op 148 beschrijvingen werd er 34 maal (22.97%) gebruik gemaakt van alternatieven, wat betekent dat er in 22.97% van de beschrijvingen gebruik werd gemaakt van andere werkwoorden dan *zetten* en *leggen*. In 19 beschrijvingen (55.88%) werd er voor een alternatief gekozen in plaats van *zetten*, en in 15 beschrijvingen (44.12%) nam een alternatief de bovenhand op *leggen*. We kunnen hier dus vaststellen dat de leerders iets meer de neiging hadden om *zetten* door een ander werkwoord te vervangen, al is het verschil tussen de resultaten voor *zetten* en *leggen* maar miniem. Dit resultaat is verrassend, omdat het – in zekere mate – een tegenstelling is van wat onze eerste vaststelling naar voren bracht, namelijk dat er een (gering) overgebruik van *zetten* te constateren was.

Een van onze hypothesen was dat Franstalige leerders van het Nederlands vaak *per default* voor *plaatsen* zouden opteren bij het beschrijven van plaatsingen. Als we dieper ingaan op het ondergebruik van *zetten* en *leggen* kunnen we vaststellen dat het meest frequente alternatief het algemene en neutralere werkwoord *plaatsen* is (34.29%). Ook al kwam *plaatsen* wel degelijk voor als alternatief, toch werd er in meer gevallen voor een ander alternatief¹³ dan *plaatsen* geopteerd door de DuL2 (22 gevallen op 34; 64.71%). Wanneer we echter dieper ingaan op de

12. Voor de tweede en derde vaststelling wordt er niet meer naar de plaatsingen gekeken die niet aan de hand van *zetten* en *leggen* gecodeerd moesten worden. Bijgevolg worden alle resultaten voor de tweede en derde vaststelling in verhouding tot 148 – en niet 198 – beschrijvingen berekend.

13. Binnen de categorie ‘alternatieven’ vinden we terug: de Nederlandse positiewerkwoorden, vernederlandste Franse werkwoorden zoals ‘*enfileren*’, ‘*deposeren*’, en een reeks andere werkwoorden zoals *bewegen*, *laten*, *gooien*, *ruimen*, enzovoort.

analyse van *plaatsen* en deze alternatieven, stellen we vast dat het meest gekozen alternatief – d.i. wanneer de DuL2 opteerden voor een ander werkwoord dan *zetten* of *leggen* in de contexten waarin dit moest – toch *plaatsen* was. Hiermee wordt bedoeld dat er, binnen de categorie van alternatieven, geen enkel werkwoord vaker voorkwam dan *plaatsen*, ondanks bovenvermelde percentages (34.29% vs. 64.71%). In die zin zou dit enigszins kunnen impliceren dat er door de DuL2, wanneer zij niet kiezen voor één van de twee plaatsingswerkwoorden, inderdaad *per default* geopteerd wordt voor het algemenere werkwoord *plaatsen*.

Bevinding 3. *Verwarring tussen zetten en leggen*

In 41 beschrijvingen (27.70%) werd er gebruik gemaakt van *zetten* waar *leggen* gebruikt moest worden en vice versa. Van deze 41 beschrijvingen waren er 23 (56.10%) waar *zetten* in plaats van *leggen* voorkwam en 18 (43.90%) waar het omgekeerde gebeurde, zoals in de volgende voorbeelden:

- (f) Dat is een man die een bord op tafel **legt*. (DuL2 – ID004 – 3.4)
- (g) Hij **legt* de fles, ja, het fles op tafel. (DuL2 – ID002 – 3.2)
- (h) Er is een man die een blad papier op tafel **zet*. (DuL2 – ID007 – 3.1)
- (i) Hij **zet* de banaan op tafel. (DuL2 – ID015 – 2.2)

Uit onze resultaten blijkt dat het gebruik van *leggen* in plaats van *zetten* vooral bij de dynamische locatie van twee entiteiten voorkwamen, namelijk borden en dozen. Het is denkbaar dat Franstalige leerders de neiging hebben om plaatsingen met borden door middel van *leggen* te coderen omwille van de horizontale dimensie van de entiteit. Ook voor de plaatsingen met dozen zou de horizontale dimensie van het object een rol kunnen spelen in de keuze van onze leerders. We weten echter dat de voorkeur uitgaat naar *zetten* zodra een entiteit op haar basis of sta-vlak wordt geplaatst, zoals dat het geval was in onze videofragmenten.

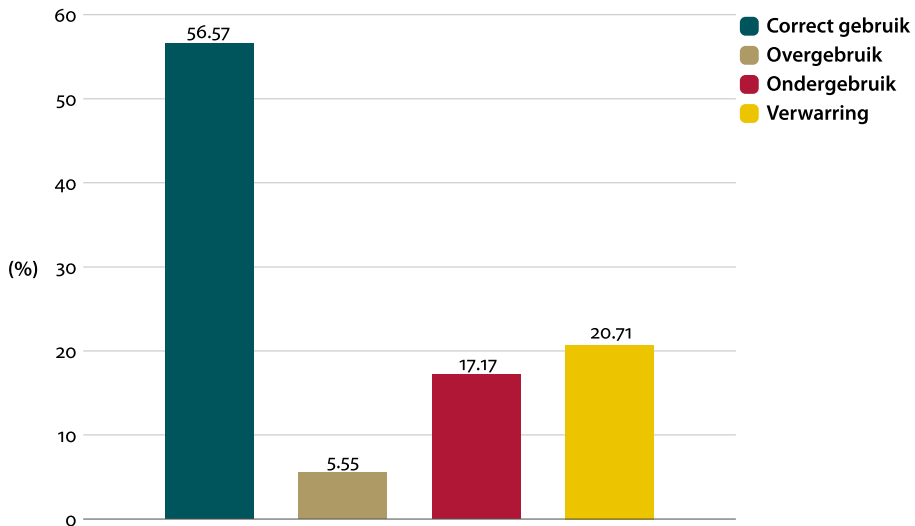
Ook bij het gebruik van *zetten* in plaats van *leggen* blijkt er een patroon terug te keren, d.i. de Franstalige leerders ondervinden problemen bij het coderen van plaatsingen van entiteiten die een gebrek aan een basis of sta-vlak vertonen. Dit werd namelijk vastgesteld bij de volgende objecten: een boek, een banaan en een pakje snoepjes. Voor deze objecten kan er moeilijk gezegd worden dat er een basis of sta-vlak aanwezig is, wat er bijgevolg voor zorgt dat de voorkeur uitgaat naar *leggen* zodra de plaatsing van een van deze entiteiten beschreven moet worden.

In de volgende figuur¹⁴ worden de resultaten van de Franstalige leerders van het Nederlands voorgesteld:

Figuur 5 toont aan dat de proefpersonen meer dan 50% van de plaatsingen correct codeerden en dus correct gebruik maakten van *zetten* en *leggen*. Het verkeerde gebruik van de plaatsingswerkwoorden is in dit onderzoek hoofdzakelijk

14. Percentages ten opzichte van 198 beschrijvingen.

te wijten is aan een verwarring tussen de twee werkwoorden (20.71%).¹⁵ De analyse van het ondergebruik (17.17%) van de plaatsingswerkwoorden toont aan dat we dit ondergebruik niet kunnen generaliseren voor het gehele onderzoek. Het is namelijk zo dat het vastgestelde ondergebruik vooral te wijten is aan één Franstalige leerder, die slechts tweemaal gebruik maakte van *leggen* en voor de rest steeds opteerde voor een alternatief.

Figuur 5. Overzicht van het correcte vs. verkeerde gebruik van de plaatsingswerkwoorden bij DuL2

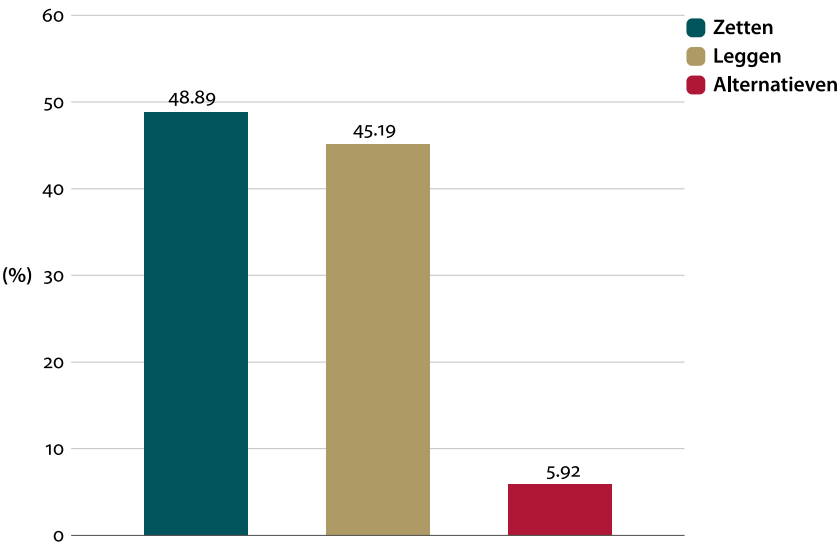
5.4 Comparatieve analyse DuL1 vs. DuL2 van het gebruik van zetten, leggen en alternatieven

In onderstaande figuren worden de algemene resultaten wat het gebruik van *zetten*, *leggen* en alternatieven voor de Nederlandstalige moedertaalsprekers (Figuur 6) en de Franstalige leerders (Figuur 7) weergegeven.

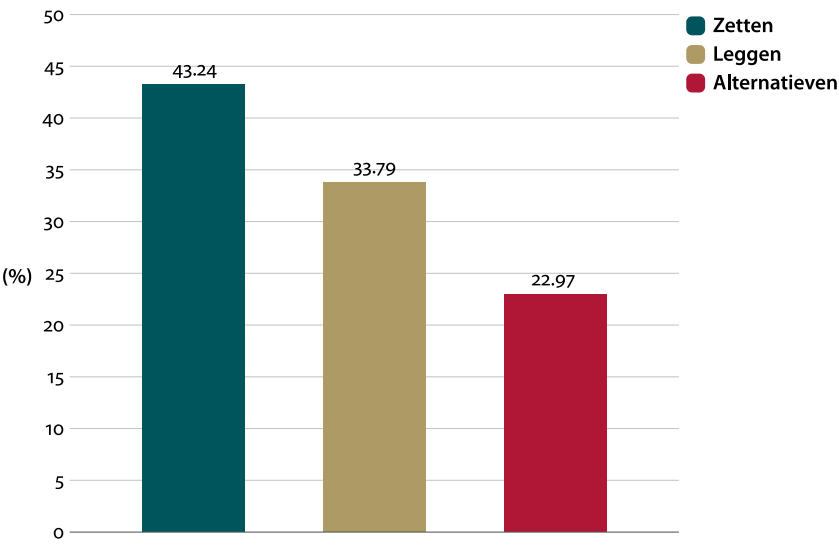
Uit deze algemene resultaten kunnen we ten eerste afleiden dat de percentages voor het gebruik van het werkwoord *zetten* dicht bij elkaar liggen voor beide deelnemersgroepen. Niettemin, zoals reeds in 5.3 vermeld werd, betekent dit echter niet dat het gebruik van dit werkwoord niet problematisch is voor de Franstalige

15. Verwarring tussen de werkwoorden *zetten* en *leggen* kwam enkel voor bij de DuL2. Een diepgaandere kwantitatieve analyse van het gebruik van beide werkwoorden door de moedertaalsprekers toonde immers aan dat er bij de DuL1 in geen enkel geval sprake was van verwarring tussen beide werkwoorden.

leerders die aan ons onderzoek deelnamen. Dit werd namelijk duidelijk in de verwarring die plaatsvond bij de leerders tussen de werkwoorden *zetten* en *leggen* (zie Figuur 5).

Figuur 6. Gebruik van Nederlandse plaatsingswerkwoorden door DuL1 (op een totaal van 135 beschrijvingen)

Figuur 7. Gebruik van Nederlanse plaatsingswerkwoorden door DuL2 (op een totaal van 148 beschrijvingen)

Daarnaast kunnen we in deze figuren ook zien dat het gebruik van *leggen* bij de DuL2 lager ligt in vergelijking met de DuL1. Dit zou kunnen betekenen dat het gebruik van het werkwoord *leggen* misschien problematischer is dan het gebruik van *zetten*. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat Franstalige leerders het werkwoord *zetten* als equivalent van het Franse *mettre* beschouwen en dus minder bekend zijn met het gebruik van het werkwoord *leggen*. Dit kunnen we echter niet met zekerheid bevestigen aan de hand van onze resultaten.

Tenslotte zijn de resultaten wat het gebruik van alternatieven betreft ook vermeldenswaardig. De DuL1-groep maakte slechts in 5.92% van de beschrijvingsgebruik van alternatieven, terwijl dit percentage voor de DuL2-groep hoger ligt: 22.97%. Het feit dat de leerders meer de neiging hadden om alternatieven te gebruiken (en dit zowel voor *zetten* als voor *leggen*) versterkt het idee dat het gebruik van de plaatsingswerkwoorden problematisch is voor deze groep. Bovendien waren de alternatieven die door de DuL2 gebruikt werden vaak incorrect, in die zin dat deze alternatieven vaak grammaticaal incorrecte zinnen opleverden., wat niet het geval was voor de DuL1.

6. Discussie¹⁶

De resultaten van dit exploratief onderzoek kunnen als volgt samengevat worden: ten eerste hebben we vastgesteld dat het meest frequent gebruikte plaatsingswerkwoord door Franstaligen niet altijd *mettre* is. De Franstalige moedertaalsprekers opteerden immers meer voor *déposer* en *poser* voor het beschrijven van plaatsingen. Ten tweede werd er ook vastgesteld dat – zoals verwacht – Nederlandstaligen wel degelijk gebruik maken van de specifiekere plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* in de contexten waarin dit moet.

De hoofddoelstelling van dit explorerend onderzoek was om – via een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van experimentele data – na te gaan hoe Franstalige leerders van het Nederlands de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* hanteren en op welke manier deze werkwoorden een obstakel kunnen vormen. Voor deze deelnemersgroep werd ten eerste vastgesteld dat zij meer gebruik maakten van de plaatsingswerkwoorden dan aanvankelijk verwacht werd, d.i. de leerders opteerden vaker voor een specifiek plaatsingswerkwoord dan voor een

16. Gezien het lage aantal deelnemers kunnen wij niet beweren dat de resultaten van dit onderzoek representatief zijn voor een groter deel van de bevolking. Daarom hebben we besloten om geen statistische testen uit te voeren, omdat deze – gezien het aantal deelnemers – niet erg informatief zouden zijn. We willen nogmaals benadrukken dat het hier om een explorerend onderzoek gaat en dat wij geenszins de resultaten van ons onderzoek generaliseren.

algemeen, neutraal werkwoord (zoals ze dat in hun moedertaal zouden doen). Een kwalitatieve analyse van het gebruik bracht drie tendensen naar voren: overgebruik, ondergebruik en verwarring.

Het verkeerde gebruik van de plaatsingswerkwoorden lijkt in het kader van dit onderzoek hoofdzakelijk te wijten te zijn aan de derde tendens: verwarring. De leerders hadden namelijk vaak de neiging om *zetten* te hanteren in plaats van *leggen* en vice versa. Deze verwarring kan in verband worden gebracht met één van de drie niveaus die Lemmens (2002) naar voren brengt, namelijk codeerkeuze. De leerders leken over het algemeen bewust van het verplichte gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden voor de beschrijving van dynamische localisatie van entiteiten in de ruimte, maar het was voor hen niet altijd duidelijk welk werkwoord precies moest gebruikt worden in een gegeven context.

7. Conclusie

Via deze exploratieve studie wilden we bijdragen aan het onderzoek naar het gebruik van plaatsingswerkwoorden in het kader van vreemdetaalverwerving. Om dit te doen, hebben we ervoor gekozen om naar het gebruik van Franstalige leerders van het Nederlands te kijken. Het Frans volgt namelijk een *verb-framed* patroon waarbij er vaak gebruik wordt gemaakt van het algemene, neutrale werkwoord *mettre*, terwijl het Nederlands over een specifiekere en complexere systeem beschikt. Eerder onderzoek toonde al aan dat de overgang van *verb-framed* naar *satellite-framed* problematisch is voor leerders van een vreemde taal.

In het kader van plaatsingsgebeurtenissen en -werkwoorden wordt er vaak van uitgegaan dat Franstaligen zich door hun moedertaal zullen laten beïnvloeden en dus een algemeen, neutraaler werkwoord zullen gebruiken wanneer zij de plaatsing van entiteiten in de ruimte in de doeltaal coderen. Onze resultaten zijn vermeldenswaard omdat zij deze veronderstelling niet ondersteunen. De kwantitatieve analyse toont aan dat onze deelnemers immers in een zeer klein aantal gevallen een neutraaler werkwoord in het Nederlands hanteerden en dat zij vaker dan aanvankelijk verwacht gebruik van de plaatsingswerkwoorden *zetten* en *leggen* maakten. De kwalitatieve analyse van onze resultaten toont echter aan dat dit gebruik niet zonder problemen verloopt en dat de verschillende semantische aspecten van de plaatsingswerkwoorden niet altijd duidelijk zijn voor de leerders.

Dit onderzoek was een eerste stap in het analyseren van de problematiek van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden en roept zonder twijfel heel wat vragen op wat het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden door Franstalige leerders betreft. De resultaten hebben aangetoond dat er wel degelijk een gebrek aan begrip van de semantische aspecten van deze werkwoorden is, maar verder

onderzoek is nog nodig om beter te begrijpen waar dit gebrek aan te wijten is. Een verdere ontwikkeling van onze experimentele setup zou het mogelijk kunnen maken om antwoorden te formuleren op vragen die dit onderzoek naar voren brengt: wat weten leerders precies over de semantiek van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden? Waar begint en eindigt hun kennis hierover? Waarom verkiezen ze in sommige gevallen het ene plaatsingswerkwoord boven het ander? Of wat veroorzaakt de vastgestelde verwarring tussen beide werkwoorden? Kortom, omwille van de resultaten van dit kleinschalig, exploratief onderzoek ondersteunen wij het idee dat complementair cross-linguïstisch onderzoek naar het gebruik van de Nederlandse plaatsingswerkwoorden door Franstalige leerders meer dan nodig is.

Bibliografie

- Alferink, I., & Gullberg, M. (2014). French-Dutch bilinguals do not maintain obligatory semantic distinctions: Evidence from placement verbs. *Bilingualism: Language and Cognition*, 17, 22–37. <https://doi.org/10.1017/S136672891300028X>
- Ameka, F.K. & Levinson, S.C. (2007). The typology and semantics of locative predicates: Posturals, positionals, and other beasts. *Linguistics*, 45, 847–871. <https://doi.org/10.1515/LING.2007.025>
- Berthele, R. (2012). On the use of PUT verbs by multilingual speakers of Romansh. In B. Narasimhan, & A. Kopecka (Eds.), *Events of putting and taking: A crosslinguistic perspective* (pp. 145–166). Amsterdam: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/tsl.100.11ber>
- Bowerman, M. (1996). Learning how to structure space for language: A crosslinguistic perspective. In P. Bloom, M.A. Peterson, L. Nadel, & M.F. Garrett (Eds.), *Language and space* (pp. 385–436). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Cadierno, T., Ibarretxe-Antuñano, I. & Hijazo-Gascón, A. (2016). Semantic categorization of placement verbs in L1 and L2 Danish and Spanish. *Language Learning*, 66(1), 191–223. <https://doi.org/10.1111/lang.12153>
- Chenu, F., & Jisa, H. (2006a). *Acquisition of putting event verbs in French*. Congresbijdrage voor de 31e jaarlijkse Boston University Conference on Language Development (BUCLD 31), Boston, 3–5 november 2006.
- Chenu, F., & Jisa, H. (2006b). Caused motion constructions and semantic generality in early acquisition of French. In E. V. Clark & B. F. Kelly (Ed.), *Constructions in acquisition* (pp. 233–261). Stanford CA: CSLI.
- Choi, S., & Bowerman, M. (1991). Learning to express motion events in English and Korean: The influence of language-specific lexicalization patterns. *Cognition*, 41(1–3), 83–121. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(91\)90033-Z](https://doi.org/10.1016/0010-0277(91)90033-Z)
- Choi, S., & Bowerman, M. (2003). Space under construction: Language-specific spatial categorization in first language acquisition. In D. Gentner & S. Goldin-Meadow (Eds.), *Language in mind: Advances in the study of language and thought* (pp. 387–42). Cambridge, MA: The MIT Press.

- Gullberg, M. (2009). Reconstructing verb meaning in a second language: How English speakers of L2 Dutch talk and gesture about placement. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 7, 221–244. <https://doi.org/10.1075/arcl.7.09gul>
- Gullberg, M. (2011). Language-specific encoding of placement events in gestures. In E. Pederson & J. Bohnemeyer (Eds.), *Event representation in language and cognition* (pp. 166–188). Cambridge: Cambridge University Press.
- Gullberg, M., & Narasimhan, B. (2010). What gestures reveal about the development of semantic distinctions in Dutch children's placement verbs. *Cognitive Linguistics*, 21(2), 239–262. <https://doi.org/10.1515/COGL.2010.009>
- Hellerstedt, M. (2013). *L'utilisation et l'acquisition des verbes de position en suédois L1 et L2* (Unpublished Doctoral dissertation). Université Paris-Sorbonne.
- Hickmann, M. (2007). Static and dynamic location in French: developmental and cross-linguistic perspectives. In M. Aurnague, M. Hickmann, & L. Vieu (Eds.), *The categorization of spatial entities in language and cognition* (205–231). Amsterdam: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/hcp.20.12hic>
- Hickmann, M. & Hendricks, H. (2006). Static and dynamic location in French and in English. *First Language*, 26, 103–135. <https://doi.org/10.1177/0142723706060743>
- Langacker, R. (1987). *Foundations of cognitive grammar, Vol. 1: Theoretical prerequisites*. Stanford CA: Stanford University Press.
- Lemmens, M. (2002). The semantic network of Dutch posture verbs. In J. Newman (Ed.), *The linguistics of sitting, standing and lying* (pp. 103–140). Amsterdam: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/tsl.51.07lem>
- Lemmens, M. (2006a). Caused posture: Experiential patterns emerging from corpus research. In A. Stefanowitsch & S. Gries (Eds.), *Corpora in cognitive linguistics: Corpus based approaches to syntax and lexis* (pp. 261–296). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Lemmens, M. (2006b). Analyse cognitive des verbes de placement en néerlandais. In Ph. Hilgsmans, L. Beheydt, L. Degand, P. Godin, & S. Vanderlinden (Eds.), *Neerlandistiek in Frankrijk en Franstalig België/Les études néerlandaises en France et Belgique francophone. Langages et expressions* (pp. 131–150). Leuven: Katholieke Universiteit van Leuven.
- Lemmens, M., & Perez, J. (2010). On the use of posture verbs by French-speaking learners of Dutch: A corpus-based study. *Cognitive Linguistics*, 21(2), 315–347. <https://doi.org/10.1515/COGL.2010.012>
- Lemmens, M., & Perez, J. (2012). A quantitative analysis of the use of posture verbs by French-speaking learners of Dutch. *CogniTextes* 8. <https://doi.org/10.4000/cognitextes.609>
- Lemmens, M., & Slobin, D. (2008). Positie- en bewegingswerkwoorden in het Nederlands, het Engels en het Frans. In Ph. Hilgsmans, M. Baelen, A. -L. Leloup, & L. Rasier (Eds.), *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 118, 17–32.
- Levinson, S. C. (2003). *Space in language and cognition: Explorations in cognitive diversity*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511613609>
- Narasimhan, B., & Gullberg, M. (2011). The role of input frequency and semantic transparency in the acquisition of verb meaning: Evidence from placement verbs in Tamil and Dutch. *Journal of Child Language*, 38, 504–532. <https://doi.org/10.1017/S0305000910000164>
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics, volume 1: Concept structuring system*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Van Bergen, G., & Flecken, M. (2017). Putting things in new places: Linguistic experience modulates the predictive power of placement verb semantics. *Journal of Memory and Language*, 92, 26–42.

Address for correspondence

Pauline Heyvaert
Dutch Language and Linguistics
Université de Liège
Place Cockerill 3–5
Building A2, 5th floor, 4000 Liège
Belgique
pheyvaert@uliege.be